

Egy évre	12 korona
Félévre	6 korona
Negyedévre	3 korona
Egyes szám ára	12 fillér.

MEGJELENIK VASÁRNAP
ÉS CSÜTÖRTÖK REGGEL

HATÁRŐR

Szerkesztőség és kiadóhivatal

Ujvidék, Petőfi-utca 47. szám,

ahová a lap szellemi és anyagi részét illető közlemények intézendők. Ilyen közleményeket és megkereséseket lapunk nyomdájára is elfogad.

Az Országos Függetlenségi és 48-as Párt Délvidéki és Alföldi Függetlenségi Párt Ujvidéki Hivatalos Lapja.

Álarcoskodás.

Amióta a nemzeti munkapárt keresztülgázolt Magyarországon s imígyen megteremtette magának a »parlamentari többség«-et, lépten-nyomon azt hirdeti a nemzeti munkapárti sajtó, hogy most már legyen béke, szeressük egymást pártkülömbőség nélkül, mert csak így lehet boldog Magyarország.

Ezt halljuk folyton hangoztatni az ujvidéki nemzeti munkapárt tényezői köréből is.

Amikor azonban a nemzeti munkapártiakat ily békülékeny és általános barátkozásra vágyó hangulat szállja meg, nem gondolják meg, hogy akiknek a béke olajágát küldik, azok emberösmerő, önérzetes és szilárd meggyőződésű önzetlen hazafiak. akiknek éppenséggel nincs kedvük arra, hogy ország-világhahotájára összecsofolódzzanak olyanokkal, akik alig pár héttel ezelőtt alacsony önzésből nemcsak faképnél hagyták őket megbélyegző hálátlansággal, hanem pusztán azért, mert megmaradtak önzetlen kitarással régi pártállásuk mellett, nem átalították őket egy, tűzzel-vassal folytatott ellenséges hadjárat minden szenvedéseivel is kegyetlenül sujtani.

Hát mi az efféle barátkozásokhoz nem vagyunk hozzá szokva.

Mi az efféle csábítószavakat csak csendes szájalommal megmosolyogni tudjuk.

Megmosolyogva visszautasítjuk még akkor is, ha ezek a hívogató szírehangok: hazánk és nemzetünk boldogságáért szólítanak fel a barátságos közös munkára.

Mert ahogy a madarat a tolláról, úgy az embereket a tetteikről lehet megítélni s ha a mi nemzeti munkapárti tényezőinknek tetteit vizsgáljuk, akkor bizony azt kell megállapítanunk, hogy abból a közös munkából, amelyre most a nemzeti munkapárti tényezők felhívják bennünket, megmaradt függetlenségi és 48-as pártállású polgárokat: szegény hazánk és nemzetünknek s véle Ujvidék városának és közönségének vajmi kevés boldogság fakadna!

Hiszen mindnyájan tudjuk, mert köz tudomású, hogy úgy az országos, mint a helybeli nemzeti munkapárt vezető tényezői túlnyomóan olyanok, akiknek eddigi közéleti tevékenységük csupán csak becses énjüknek minden áron való feltétlen érvényesítésében nyilvánult.

Hogyan álljunk mi össze a közjóért teljesítendő közös munkára ilyen tényezőkkel, mi, akiknek egész közéleti munkássága egyedül a másokéért, édes

mindnyájunkért szakadatlanul folytatott, önzetlen küzdelemmel teljes igazi »nemzeti munká«-nak megtestesülése.

Az ilyen közös munka nemcsak természetesen lehetetlen, de éppen az ellenkezőjét eredményezné annak, amit véle, még a jó hiszeműek is szándékoztak, mert gyökerében megsemmisítené a kisebbségnek a többséggel szemben még a legkifogástalanabb körülmények között is okvetlenül szükséges éber ellenőrzése lehetőségét.

S talán éppen ezért is kellene a mi nemzeti munkapárti pártállású közéleti tényezőinknek az a bizonyos közös munka!

Okunk van ezt feltenni róluk nemcsak a nem éppen bizalomra buzdító közéleti múltjuk, hanem jelenbeli kormányzati tényeik és magaviseletük folytán is.

Nevezetesen lehet-e komolyan venni olyan közéleti tényezőknél békés munkára való csalogatását, akik még akkor is, midőn egyik kezükben a béke olajágával járnak, másik kezükben üldöző lángostort forgatnak!

Lehet-e közös munkára összeállani nekünk azokkal, akik annak utána, hogy pártunknak egyik példaszerűen önzetlen, megtörhetetlenül hű és egyébként is kifogástalan köztisztviselő hívét már felüggesztették hivatalától, éppen csak az alig múlt napokban egy másik hasonló jellemű, főgimnáziumi tanár párthívünket áthelyeztették, holott tárgyilagosan és emberies mértékkel nézve az ő dolgaikat, ily elbánásra semmivel sem szolgáltattak több okot, mint azok, akik egészen hasonló cselekedeteik miatt méltóságos karonfogásokban, kézfogásokban, tiszteletbeli és valóságos tisztségekben s egyéb »jó déli gyümölcsök«-ben részesülnek...

Száz szónak is egy a vége — mi álarcosokkal közös munkát nem akarunk!

Három esztendő.

III.

Iparfejlesztési politika.

Nem kevésbé fontos Ujvidék haladására iparfejlesztési politikája..... A városi koalíciós kormányzat a Límán-dűlő helyett más területet választott gyári célokra. Nem lehet ugyan elhallgatni azt, hogy a vasut és hajó közlekedés közelsége által a Límán-féle terület gyári célokra igen alkalmas, de a város polgárságának az érdekei, valamint az, hogy a Límán-mocsár lecsapolása után ezek a területek váltak a város legértékesebb telkeivé, továbbá hogy a város ter-

mészetes fejlődése csak e területek felhasználásával halad a maga természetes útján, arra bírták a város törvényhatósági bizottságát, hogy az újabb gyártelepeknek már a Duna alsó folyásán, a gázgyár és a selyemgyár közelében, az u. n. négykrajcáros töltés és a Ferenc-esatorna között lecsapolt területet jelölje ki a jövő gyártelepek helyéül. — Itt kaptak telket a Bernhold — továbbá a Schönberger-féle és a nádkötő-iparvállalatok.

Az új kórház.

A rétlecsapolásnál nem kevésbé fontos volt a város egészségügyére és fejlesztésére az új kórház és ártézi fürdő építése. Régi hiánya volt Ujvidéknek, hogy modern kórháza nem volt. Az a régi, rozoga épület, melyet a kath. polgárok gyűjtéséből építettek fel és később átengedtek a városnak, minden volt, csak nem bizalomkeltő, azért leginkább csak szegény betegek látogatták és a legritkább esetek közé tartozott, hogy tehetősebb polgárok is igénybe vették volna.

Ujvidék városa tehát modern kórházat építtetett, mely alkalmas arra, hogy a legkényesebb igényeknek is megfeleljen. Az új kórház belgyógyászati, sebészeti és szemészeti osztályra oszlik, külön-külön emeletes pavillonokban. Ezen kívül van még ragálypavillon, fertőző-betegek számára; lesz tuberkulotikus pavillon, kizárólag ilyenmű betegeknek, megfelelő kifestéssel, szemészeti pavillon. Ezekhez csatlakozik a gépészeti pavillon, középonti fűtés-berendezéssel, a fertőtlenítő pavillon és a hullaház. Továbbá van a kórháznak egy emeletes gazdasági, illetőleg felvételi épülete, melynek emeletén tehetősebb betegek részére 12—14 ágy nyer elhelyezést, nagyjából egy-egy elkülönített szobákban.

Az ápolást irgalmas nének látják el, akiknek elkülönített apáca-lakás épül. A kórház személyzete: egy igazgató főorvos, két osztályvezetőorvos a megfelelő segédorvosok és gyakorló-orvosok. A gazdasági ügyeket az igazgató főorvos ellenőrzése mellett a gondnoki személyzet látja el. A kórház felszereléssel egy millió koronába kerül, melynek majdnem a felét az államkincstár viseli, oly módon, hogy a törlesztési részleteknek a költségeloirányzatba beállításával az ápolási napokra megállapított összeget megfelelőleg emeli. A kórházat villamos világítással, vízvezetékekkel és esatornázással látják el és a várossal villamosvasut köti össze.

Az ártézi fürdő.

Hasonló fontosságú a város fejlődésére és egészségügyére az új ártézi fürdő, melyet a város közel 300 ezer korona költséggel építtetett és mely a víz gyógyhatását nem is tekintve, hivatva lesz azon a szükségen is segíteni, melyet egy modern fürdő hiánya minden fejlődő városnál okoz.

BOGDÁNY és Társa

Budapest, VI. Dálnok-u. 12.

Saját házban
Telefon 988.

Ujvidék

II. Rákóczi ut 66.

Telefon 219.

Központi fűtés, szellőztetés, vízvezeték, csatorna és világítási berendező vállalat

A fürdőhöz használt ártézi víz gyógyhatását a város közönsége és környéke már régen ismeri; valóságos csodákat mesélnek a betegek, akik hatásától meggyógyultak.

A fürdő, melyet a várossal majd villamos vasut köt össze, a legmodernebb berendezésű. Van benne 40 kádfürdő, gőzfürdő 50 kabinnal és nagy vendéglő; az épület körül 20 hold nagyságú park terül el. A fürdő terveit a mérnöki hivatal készítette. Húsz ezer korona évi bért jövedelmez.

Az új vágóhid.

A város közegészségügyének fejlesztésével szorosan összefügg a régi vágóhid teljes átalakítása. Az új vágóhid körülbelül 80.0 négyzetméternyi területet foglal el és berendezése minden egyes részletében a modern igényeknek teljesen megfelel.

Az építés és berendezés költségei 230 ezer koronára ruznak. Három részből áll: sertés-vágóhidból, apró marha-vágóhidból, és nagy marha-vágóhidból a megfelelő számú istállókkal és melléképületekkel. A hűtő-berendezés jéggyártással is össze van kötve; naponta 30 méternázsa jég termelhető. A jég feleslegét bérlő értékesíti kikötött maximum áron.

Vegyvizsgáló laboratórium.

Nagy hiányt van hivatva pótolni a város törvényhatósági bizottságának 1908. évi 27. számú határozata, melylyel a város vegyikísérleti laboratórium felállítását rendelte el és ezzel Décsy Dezső drt bízta meg. A nevezett a megszabott díjak szedése mellett köteles az élelmi szereket megvizsgálni és azok megvizsgálására a rendőrséget kioktatni; köteles a város részére a légszeszt, a közutak vizét és amennyiben a vízvezeték megépül, ennek a vizét is állandóan megvizsgálni, a szén kalória-nagyságát megállapítani, továbbá a gyógyszeráraknál és drogériáknál eszközölt ellenőrzések alkalmával a vegyi vizsgálatot teljesíteni. Mindezek oly intézkedések, melyek a közönség érdekeit vannak hivatva szolgálni.

A város felmérése.

Elsőrangú fontosságú továbbá a város közönségére és a város jövőjének célirányos fejlesztésére a város felmérése, melyet a város törvénhatósága 1908. febr. hó 6-án 18. jkvi számú határozatával rendelt el. A mérnöki hivatal újraszervezése ellenére sem győzte e nagyobb szabású munkát elvégezni, miért is a város Szesztay Lászlót bízta meg a lejtmerésekkel és e célra 50 ezer koronát engedélyezett. Összesen 1200 hektár terület kerül felmérés alá, melynek feléről, hol a háztömbök vannak, részlettérkép készítenő 1:500 arányban; a másik feléről általános szelvénytérkép 1:1000 arányban.

Város-szabályozás.

A felmérési munkálat térképei alapját képezik a város szabályozási tervnek. Megalkotásával a közgyűlés Talóczy Lipótot bízta meg. A térkép alapján lehetőségessé válik majdan a város rendezése, végleges szabályozása.

Villamos vasut és villam-világítás.

A várost nagy mérvben fogja fejleszteni a villamos vasut és világítás, melyre a „Részvénytársaság villamos és közlekedési vállalatok számára“ budapesti cég kapta meg az engedélyt. Megadását hosszú küzdelem előzte meg a gázgyárral. A gáz köbméterenkinti egységárának, a 28 fillérnek leszállítását és a pénz megtakarítást nagy igyekezett a város elérni, hogy elhatározta a gázgyár megváltását. De a kedvezőtlen pénzügyi viszonyok (1907.), a megváltási összeg magassága a havi kezelés esetén sem engedték volna meg a gázárak leszállítását.

Tehát úgy iparkodott a közvilágítást olcsóbbá és jobbá tenni, hogy a szerződési feltételek kedvező módosítása ellenében, a légszeszgyár megváltásáról lemondott, másrészt engedélyt adott a fenti villamos vállalatnak világítási és erőátviteli telep felállítására. A vállalat a szerződés szerinti magánfogyasztásra a villamos áramat hektovatonként 6 fillérnél drágábban nem adhatja és köteles négy főirányban mintegy 8 km. hosszú közúti vasutat építeni és üzemben tartani. Mintegy 25 kilométer hosszú vonalon villamos világítást létesített a város, főképp a város külső utcáiban, ahol eddig petróleumlámpák égtek. A társulat egy millió 600 ezer koronát fektetett vállalatába. A villamos művek 1910. év végéig teljes üzembe teendők.

A vízvezeték és csatornázás.

A vízvezeteki előmunkálatokat 1904-ben kezdte meg a város Stielly Gyula mérnök műszaki vezetése mellett. Stielly a Duna mentén természetes szűrt vizet keresett. E célból a város fellett, a kamenici szigeten, több furást végzett. Az eredmény nem volt kedvező, mert a feltárt vízvezető réteg bőséges vizet tartalmaz ugyan, de a víz nagyon kemény (40 fok) és a mellett nagyon vasas. Ezek a meddő kutatások mintegy 50 ezer korona költséget emésztettek fel. 1908-ban az előmunkálatok vezetését az újjászervezett törvényhatósági mérnöki hivatal vette át és a város fölött a Dunára merőleges irányban és öt kilométer szélességben, 85 méter mélységig oly geológiai szelvényt tárt fel, melyben 15—20 méter vastag vízvezető-réteg van, mely kitűnő minőségű, tipikus ártézi vizet tartalmaz. Csakhogy óránkénti 14 köbméteres vizszolgáltatása nem elegendő. A város a szakértők ajánlatára a titeli vasut mentén más próbakutakat is furat és az eredmény fogja eldönteni, létesíthető-e vezeték ártézi vízzel, vagy át kell térni a dunai vezetékre.

Tisztviselő telep.

A város a futtaki út mentén néhány holdat a tisztviselő-telep céljára jelölt ki. Átlag 250 négyszögöles parcellákat a 3 korona ad a város a jelentkező köztisztviselőknek bizonyos feltételek mellett. Eddig öt magánlakás épült.

Főgimnázium.

Nagy fontosságú a város fejlődésére nézve a közoktatásügyi miniszter által építendő új főgimnázium, amelyet internátussal kapcsolnak össze. Ez a magyarság szempontjából is jelentékeny missziót lesz hivatva betölteni.

Az új főgimnázium és internátus a régi kórház telkén fog épülni, melyet a város közönsége esérébe adott a jelenlegi főgimnázium épületéért, kötelezvé magát, hogy az építkezéssel kapcsolatos és utcaanyitáshoz szükséges telket akár kisajátítás útján is megszerzi.

Téli kikötő.

1908. évi október havi közgyűlésen újra megsürgette a város egy téli kikötő létesítését és kérte a kormánytól, hogy a szaporítandó dunai flotilla egyik állandó tartózkodási helye Ujvidék vagy Pétervárad legyen. Ugyanakkor elhatározta azt a kérelmet, hogy Ujvidékre második honvédszállóalj helyeztessék.

Szociálpolitikai ügyek

A város közönségének figyelme szociálpolitikai szempontokra is kiterjedt és különösen a hazafias gondolkodású munkásság megélhetési viszonyaim iparkodott könnyíteni. A munkabérvizonyok Ujvidéken elég kedvezők ugyan, de a város közönségét az iparfejlesztés támogatásánál is az a szempont vezette, hogy az ipartelepek és gyárak alkotása által sok munkás-

család nyer állandó foglalkozást. A város elhatározta, hogy 250 ezer korona beruházással gazdasági munkásházakat építtet és ehhez a földmívelési miniszter támogatását is megnyerte, aki biztosította a várost, hogy a munkásházak könnyebb felépítéséhez évenként 5000 koronával járul a felveendő költsön törlesztéséhez.

Munkásházak.

Ily kedvező feltételek mellett a város már meg is állapította a helyet a gazdasági munkásházak felépítésére és erre a célra a futtaki uti tisztviselő telep mögött levő területet, valamint a régi városi kert céljaira szolgáló telkeket jelölte ki. A részletes terveket a város mérnöki hivatala már elkészítette és jóváhagyás végett a földmívelésügyi miniszterhez felterjesztette. A tervek szerint körülbelül 100—150 gazdasági munkásház épülne; egy-egy munkásház körülbelül 2000 koronába fog kerülni. Ugyan- csak az 1908. évi október hóban rendes közgyűlésben utasította a törvénhatósága a városi tanácsot, hogy az ipari munkások számára is építsen munkásházakat és ehhez iparkodjék a kereskedelmi miniszter támogatását megnyerni.

Nyári szinkör.

A koalíciós kormány a nyári szinkör építésére 80 ezer koronát biztosított. A segítség igénybevétele elmaradt, mert a szinkör ügye elodázódott.

Baromfi tenyésztés.

Életrevaló gazdasági ág a házi- és galamb- és baromfi-tenyésztés. E célra a város az arra jelentkező két vállalkozónak két különböző helyen, egyiknek 23, a másiknak pedig 12 kat. holdat adott bérbe hosszabb időre igen mérsékelt haszonbér mellett. Bár e vállalkozók még a kezdet nehézségeivel küzdenek, a tenyésztetek fellendülésével azonban a baromfi-tenyésztési piaci ára le fog szállani és e tekintetben méltányos és kedvező árszinyok fognak alakulni.

Tanfolyam.

Megemlítendő az ipari továbbképző és építőipari rajztanfolyam. Tárgyai: az üzleti fogalmazás, számtan és mértan, szerkezeti és ábrázoló mértan, szabadkézi rajz, építőipari rajz és technológia. A tanfolyam látogatása díjmentes, csak a tanszerek használatáért kell egészen jelentéktelen díjat fizetni: egy-egy teli időszakra 600 kor. — Eddig terjed az átvett cikk, melyet a következőkkel toldunk meg.

Vásárterek, vámházak.

Az ártézi gyógyfürdő elhelyezése szükségessé tette, hogy a régi vásárteret parkká alakítsák át és a pirosi utca végén jelöljenek ki és rendezzenek el megfelelő területet az országos vásárok céljaira. Egyidejűleg a futtaki, a pirosi és temerini uton távolabb eső új vámházak építése véttetett foganatba. A gyümölcs és zöldség nagyban való árulására a Kossuth utca helyett három év óta a Rákóczi-út szolgál, mely tágut volta miatt sokkal alkalmasabb az előbbinél.

Ipartelepek.

Schönberger Lipótnak, Bernholdnak és a keresk. Takaréknád köté vállalatára részére méltányos áron területeket engedett át a törvényhatóság, szintúgy egy téglalapító céljaira és meglévő gyárak kibővítésére. Új gyárak, sajnos, az öt éven belül nem létesültek.

Szervezeti szabályrendelet.

Gondja volt az öt éves éra vezető embereinek arra is, hogy a szervezeti szabályzat átdolgoztassék. A törvényhatóság, t. i. a koalíciós „kupaktanács“ alapos vitában foglalkozott a

tervezettel és a kellő módosítások után megalkotá az új városi szervezetet és ezen művével is emléket állított magának.

Az iparvasut.

Kossuth Ferenc miniszter, Teleki Arvéd és dr. Balla Aladár közbenjárására megépítette a sertéshizlalókig a vasút egy oldalágát az érdekelt tenyésztők minden anyagi hozzájárulása nélkül. A tervbevett vasuti beruházásokból úgy kívánta Ujvidéket részesíteni, hogy az állomásnak tetemes kibővítését szándékozott megvalósítani.

Pénzügyek. Házi kezelés.

Az öt esztendő uralom iparkodott a pénzügyi egyensúlyt fentartani. Sikertült is neki ezt elérni, dacára az óriási befektetéseknek, melyek az általános drágaság idején munkával látták el a lakosságot egy részét. Azért sem voltak feleslegesek. A törvényhatóság a regale jövedelmeknek házi kezésével szaporította a város bevételeit. Azonkívül behozta piaci illeték gyanánt a helypénzt, mely igazság szerint nem nevezhető adónak, hanem bérelete az árusító helynek. Behozatott a partdíj és az ásványvizek megadóztatása, melyet az új kormány hagyott jóvá. Ámbár a költségvetés szükségletei évről-évre emelkedtek és a törvényhatóság a tisztviselők és szolgák fizetését, lakásbérét rendezte és emelte, a 85 százalékos városi pótdótot fokozatosan leszállította 65 percentre, amit a fentemlített jövedelem szaporítással lehetett elérni. 1905. évi zárszámadások szerint a szükséglet 900.000 k., 1910. é. költségvetés szerint 1 millió 300.000 k.)

Diszpolgárság.

Felemlítjük végül, hogy a koalíciós éra egyik közgyűlése Teleki Arvéd grófot egyhangulag megválasztotta a város diszpolgárává. A város érdekében kifejtett tevékenységét kívánta jutalmazni ezzel a kitüntetéssel. Vajjon mikor tisztelte meg magát jobban a polgárság, akkor-e, midőn Telekit polgártársának választotta meg, vagy akkor, amidőn tőle hálátlanul elfordult és az új hatalom fölkelő napját akarván imádni, Telekit a képviselő-választáson megbuktatta?

Önérzetes polgárságra nézve nem nagy dicsőség ha a hatalomnak azért kíván hizelegni, mert saját erejében nem bízik és a kormánytól várja Ujvidék haladásának eszközeit.

Tanügy.

Iskolai Értesítők.

III.

Az újvidéki m. kir. áll. polg. fiúiskola Értesítője Kardos Ignác igazgató szerkesztésében jelent meg s annak bevezetése igen érdekes és vonzó leírást tartalmaz arról az olaszországi tanulmányutáról, melyet Avar Gyula 1909. tanév végén tett és ott szerzett tapasztalatai alapján ismertet. Ezen tanulmányut leírása jóformán nagyobb részét foglalja el az Értesítőnek, mely az osztályonként bemutatott tananyag utáni fejezetben a felügyelő hatóságokról s a tantestületről számol be. A tantestület tagjainak száma az igazgatón kívül 6 rendes tanár, 5 hitoktató és 4 óraadó. A jövő tanévben használandó tankönyvek jegyzékét a tanulók névjegyzéke követi, érdemsorozat feltüntetése nélkül, majd rövid kimutatás szól a szertárak gyarapodásáról. Az ifjúsági könyvtárt 207 tanuló használta, akik 1424 kötetet olvastak. Az iskola mellett folyó slöjd-oktatásban az önként jelentkezett jó viselkedű és jó előmenetelű tanulók, összesen 88-an 4 csoportban, heti 2-2 órában vettek részt és dicséretes eredményt értek, miről a tanév végén rendezett kiállítás is tanuskodott. A magánvizsgálatra vonatkozó legfontosabb tudnivalókon kívül külön fejezet tartalmazza az igazgatónak a

Általános

igazság, hogy az emberek

egyenlő

véleményre jutnak, ha

közvetlen

tapasztalataik egyenlők. Szerte az egész országban

községenkénti

tapasztalatok bizonyítják immár, hogy százával és ezrével keresik fel az újvidéki ártézi gyógyfürdőt, melynek vize nem

titkos,

hanem valódi és mégis csodás hatású és könnyűvé teszi a

választást,

hogy pénzünket külföldre vigyük-e, vagy

követeljük

a szenvedő betegtől, e hazájában, Ujvidéken, keressen betegségére enyhületet.

E fürdő jótékony hatása mindenkire, tehát a

nőkre is kiterjed.

beléltre vonatkozó rövid jelentését, míg a statisztikai adatokból megtudjuk, hogy az I-IV. osztályba, melyek közül I. és II. párhuzamosak voltak, 276 tanuló járt. Ezek közül 9 kitűnő, 32 jeles, 96 jó, 89 elégséges osztályzatot nyert, míg 25 egy és két tantárgyból, 22 pedig több tantárgyból bukott. Az utolsó fejezet Zorkóczy sir-euléke címén az igazgató kérelmét tartalmazza, mely nem maradt eredménytelen, hanem már is 264 k. 6 fill. befolyt adományokról számol be.

*

Az újvidéki m. áll. polg. leányiskola XXXIV. évf. Értesítője N. Nemessányi Adél igazgató szerkesztésében csak most utólag jelent meg s ezt a következőkben ismertetjük. Bevezető fejezetében egy tantestületi tag számol be röviden arról a lélekemelő, nagyszerű jubiláris ünnepségről, mely N. Nemessányi Adél igazgató működésének jubileuma alkalmából 1909. nov. 6-án folyt le a közönség élénk részvétele mellett. A tantestület az igazgatón kívül 11 rendes és segédtanítónóából, 4 óraadó és 5 hitoktatóból állott. Ismertette van a végzetli tananyag, írásbeli dolgozatok a tankönyvek s a kézimunkák. Iskolai ünnepélyt tartottak nov. 19-én, márc. 15-én, ápr. 8-án Széchenyi István halálának 50. évfordulóján, ápr. 11-én és jun. 20-án évzáró. A tanulók érdemsorozatát a statisztikai adatok c. fejezet követi, mely szerint I-IV. párhuzamos, (tehát 8 osztályba) beiratott 279 nyilv. és 52 magántanuló, összesen 331, kik közül 14 elmaradván, 1 pedig meghalván, a tanév végén maradt 316. Ezek közül 65 r. k., 2 gör. kat., 79 gör. kel., 34 ág. ev., 23 ref., 113 izr., anyanyelvük szerint 163 magyar, 55 német, 11 tót, 81 szerb, 3 horvát, 2 rutén és 1 román. A tanulás eredménye általában sikeres, amennyiben 75 kitűnő, 88 jeles, 98 jó, 37 elégséges osztályzatot nyert s az 1-2 tárgyból bukottak száma 10, több tárgyból bukott 8. A különféle alapítványok és szertárakról szóló kimutatást az igazgatói jelentés követi, mely kiváló ügyszeretettel és nagy szakértelemmel felöleli s feldolgozza a tanév minden egyes mozzanatára vonatkozó anyagot. Ezen jelentésében az igazgató egy egészségügyi mint pedagógiai indokokat sorol fel a kísérletkép behozott délelőtti, egyhuzamos tanítás ellen, mely a leányoknál azért sem helyeselhető, mert teljesen kiközösíti őket a családi háztartás munkájából. Kegyeletes elismeréssel adózik elhunyt Krafft Antonia emlékének, majd az iskolaépület átalakítása iránt tett sikeres felterjesztését, a francia, zongora, latin és szerb-magyar tanfolyamok megtartását említi az intézet örvendetes tényei közül s a tanulók fegyelmére, előmenetelére vonatkozó kimérítőbb jelentése után részletesen beszámol a bosznia-hercegovina-dalmáciai tanulmányutáról s végül hálással emlékszik meg az intézetnek 25 éves igazgatói működése alatt egy anyagi, mint erkölcsi és pedagógiai téren való gyarapodásáról. Az igazgatói jelentés, melyet a jövő tanévre szóló tudnivalók fejezete fejez be, valamint az intézet szakavatott vezetése egy a feladata magaslatán álló s az iskola emelésére teljes odaadással buzgólkodó és fáradozó pedagoga jóleső benyomását teszi.

HIREK.

Diszközgyűlés. Király ő felsége 80-ik születésnapja alkalmából e hó 18-án vár. törvényhatóságunk diszközgyűlést tart, melyre az összes hatóságok, hivatalok, egyletek és testületek hivatalosak. A diszközgyűlést az összes templomokban tartandó ünnepélyes hálaadó istentisztelet előzi meg.

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Bozsenik Béla Nagybányára áthelyezett tanár helyébe Dr. Zibolen Endre okl. tanárt ne-

vezte ki az újvidéki kir. kath. magyar főgimnáziumhoz.

Szent-István nap a fürdőben. A Városi Ártézi Jódofürdőben az idén Szent-István napon mozgalmas élet lesz, amennyiben a fürdő igazgatósága nagyszabású ünnepélyt tervez, amelynek keretében délután 5—7-ig a fürdő előtti parkban térene, este 1/2 órától különféle szórakozások, közte katonahangverseny lesz.

Orvos kongresszus Újvidéken. A Bács megyei orvosegyesület, amint már jeleztük, e hó 27-én Újvidéken tartja ezidei orvoskongresszusát, amelyre az előkészületek nagyban folynak. A város Demetrovics Vladimir dr. polgármester intézkedésére hivatalosan fogadja a kongresszus tagjait és tisztelőit diszbedet ad. Az eddigi megállapodás szerint a program a következő: Szombaton délután a városháza közgyűlési nagytermében kongresszus. Este 8 órakor a Városi Ártézi fürdő Igazgatósága által adandó diszvacsoza, vasárnap reggel a Városi Ártézi fürdő megtekintése és vasárnap délelőtt a kongresszus folytatása. Utána a város diszbede, délután kirándulások Karlócára és Kamenicára. A Városi Ártézi fürdő Igazgatósága külön meglepetésben kívánja a városunkba érkező orvosokat részeseíteni, amennyiben igen kedves helyivonatkozásu emléktárggyal fog nekik kedveskedni.

A Daloskör dalünnepélye mult vasárnap kedvező időjárás mellett úgy erkölcsileg mint anyagilag jól sikerült, az előadott énekszámok és Gyenizse Károly kacagató monologja nagy tetszést aratott. Az énekkar igen jó anyaggal rendelkezik. Katyanszky Sándor szép bariton szoloja feltűnést keltett. A precíz betanításért Léh Jakab karnagyot illeti dícséret. Az egyesület hálás köszönetet mond mindazoknak, kik az ünnepély sikeréhez akár anyagilag akár erkölcsileg hozzá járultak és az ünnepély fényét megjelenésükkkel emelték. Egyben bocsánatot és a n. é. közönség elnézését kéri a rendezőség azon körülményért, hogy a hirdetett látványosságokat, miután azok dacára, hogy 3 héttel az ünnepély előtt meg voltak rendelve — nem érkeztek meg — be nem mutathatták. Befolyt felülfizetések: Hagenmacher sörgyáros 10 K, Lovrekovich Ferenc 5 K, Szirmay György, Bachmann Szilvester, és Richter Péter 3—3 K, Rösler Albert, Schmidt Károly, Czocek Nándor, Wachtl János, Varga Béni, Martin Ferenc, Abaffy János, Weisz János, és Zsupanszky János 2—2 K, Szűcs Mihály, Csipő Matild, Spirka János, N.N., Stefanovics E. Urbán K., Hajdu Imre, Mamuzsics István, Beeskeházi Sándor, Czervesz Antal, Fejes Márton, Matkovics Rókus, Bulics István, Forhancz István, Fischer Konrad, Schicht Károly, Buchmüller Ignác, Simon György, Wachtl Imre, Vavra Lajos, Scheer Géza, Brezina Antal, Stadler Ferenc, Egyedi Sándor, Göbel Lajos, Lenkey Imre, Aranyosy Béla, Tóth András, Abraham János, Paul Keresztély, Bernold Szilv. Remesek János, Stanojevics Szilv. Váradi Lajos és N. N. 1—1 K, Keil János 40 fillér.

Anyakönyvi hír. Az újvidéki anyakönyvi hivatalnál e hó 5—12-ig bejelentett születések 23, még pedig 8 fiu, 15 leány; meghalt: 15.

Sorozás. A f. évi augusztus hó 8—10. napjain megtartott ujoncozás alkalmával 506 állításköteles közül Újvidék város részéről összesen 110 soroztatott be az ujoncjutalékba.

A rendőrbejelentési hivatal július havi ügyforgalma a következő volt: lakosok új felvétele 96, lakváltozásuk 686, cselédek új felvétele 68, helyváltozásuk 473. Idegenek magán háznál 7, szállodában 992, ezek közül belföldi 953, osztrák 8, német 3, szerb 31, török 2, román 2. Értesítések adattak összesen 1941 esetben, ezek közül eredménnyel 1650; mint központi kézbesítő hivatalhoz kikézésítésre beérkezett összesen 1866 ügydarab s ezek közül csak 27

nem volt kézbesíthető. — Utlevel kiadott összesen 148, még pedig Amerikába 3, Európába 73, Németországba 4, Szerbiába 68. Kivándorolt Amerikába 3, egyéb európai államokba 4. — Igazolási jegy kiadott 6, cselédkönyv 21, megfigyelő lap összesen meg lett fektetve 586.

A fogyasztási adók emelése. Szabadka városnak az állammal kötött szerződése, mely a hus és borfogyasztási adót állapítja meg, lejárván, a zombori pénzügyigazgatóság az eddigi összegnél 120,000 koronával többet kíván a fogyasztási adó fejében. A tanács lehetetlennek mondta az ilyen nagyarányú emelést, a kereskedők és vendéglősök pedig a rossz termés miatt küldöttségileg kérték az eddigi adónak is leszállítását.

Megtámadott csendőrök. Szabadka határában, a Hajdújársban cirkált éjjel 11 óra tájban a ludasi csendőrőrs kéttagu járőre, mikor egyszerre a sűrű kukoricából valóságos közapor szakadt a csendőrökre. A páratlanul vakmerő támadásra lekapták fegyverüket, a kukoricába lőttek, azután lövésre készen a dobálózókat keresésére indultak. A támadók elmenekültek ugyan, de reggelre sikerült a támadókat két legény személyében kézrekeríteni.

Véletlen szerencsötlenység. Dékán József csurogi bosztános a napokban munka után pihenőt tartott 15 éves fiával együtt. A fiu a revolverével babrált, mely véletlenül elsült s a golyó édesatyja homlokán furódott a halánték közelében. A súlyosan sérült Dékánt bevitték a közsebbe, de felgyógyulásához kevés a remény.

Halálos ruhatisztítás. Kovács Jánosné topolyai lakos, férje ruháit tisztogatta benzinnel. Mikor ezzel készen volt, ki akarta vasalni a ruhákat és parazsat rakott a vasalóba, de a benzines üveget nem tette el. Vasalás közben felborult a benzines üveg, lángot fogott és felgyújtotta az asszony ruháját, aki oly súlyos égési sebeket szenvedett, hogy két napi szenvedés után belehalt.

Kedvezmények Palicson. Abból az alkalomból, hogy a magyar vasutasok orsz. szövetségének szabadkai fiókja kérvényt adott be Szabadka város tanácsához, a tanács elhatározta, hogy úgy a vasutasok, mint az áll. tisztviselőknél bizonyos kedvezményeket fog adni Palics fürdő használatánál s ezt szabályrendeletben fogja megállapítani. A kedvezmények csak a jövő évben lépnek érvénybe.

Magas jutalék mellett ügynököket, utazókat keres ablak redőnyök elárúsítására Schillinger Simon és Társa ablakredőny gyára, Budapest, Gróf Zichy Jenő-utca 16, hová írásbeli ajánlatok és megrendelések intézendők.

Előmunkálati engedély. A keresk. miniszter Zákó István kir. közjegyző, zentai és Biró József mérnök, budapesti lakosoknak a zentai Tiszai parttól illetőleg hajórakodó állomástól kiindulólag Zenta város belterületén át a Bács-Bodrog vármegyei egyesült helyi érdekű vasutak Zenta állomásáig és innen folytatólag Felsőhegytelek, Zentai alsó- és közép szállások, Kávia, Tornos és Külső-puszták érintésével és Bács-topolya község belterületén át a m. kir. államvasutak Bács-topolya állomásáig s folytatólag Bajsa község, Roglatica pusztá, Gyulafalva és Kerény vagy Csonoplya községek érintésével a m. kir. államvasutak Zombor állomásáig, innen Bezdan község belterületén keresztül a dunai hajórakodó állomási és ezen vonalnak Bács-topolya állomásából való kiágazással Kossuthfalva és Pacsér községek határain át a m. kir. államvasutak Bajmok állomásáig, végül Zenta állomástól a tervezett zenta—csókai rendes nyomtávu helyi érdekű vasut sínpára közé beillesztendő keskenyvágányú vonatvezetéssel Csóka állomásáig s innen folytatólag egyrészt Hodics, Szaján és Tiszahegyes községek és Nagykikinda város bel-

területén át a m. kir. államvasutak Nagykikinda állomásáig, másrészt Monostor és Feketető községeken át a m. kir. államvasutak Valkány állomásáig vezetendő keskeny nyomtávu gőztüzemű helyi érdekű gazdasági vasutvonalra az előmunkálati engedélyt megadta.

Jogi vizsgákra való készülés megkönnyítése. Dr. Dobó jogi szemináriuma Kolozsvárt azok érdekében, akik jogi vizsgáikat szeptember hónapban, avagy esetleg később akarják letenni, de Kolozsvárt szigorlatuk előtt csak rövid ideig tartózkodhatnak, tankönyveket helyettesítő s az összes szigorlati kérdéseket felölelő jegyzeteit már most kikölesönzi, az illetőket szigorlatuk előtt pár napi rekapituláló kurzuson előkészíti s végül többszöri próbaszigorlaton az egész anyagból kikérdezi. Aki jogvégezett, azt három hónap alatt doktorátushoz juttatja az intézet, mely a kolozsvári összes jogi vizsgákra előkészíti. Tanrendszerét és működését ismertető könyvét „Tájékoztató a jogi szemináriumról” díjmentesen megküldi.

Aki friss és egészséges akar lenni, igyék legalább egyszer hetenkint (reggel a felkeléskor egy fél pohárnyi természetes **Ferenc József**-keserűvizet. Ez gyorsan és fájdalom nélkül megtisztítja a sok evéstől vagy ivástól túlterhelt emésztési csatornát, tisztítja a vért, az anyagcserét hathatósan előmozdítja s ily módon sok súlyos bajtól megóvja az embert. A párisi orvosi akadémia a valódi „Ferenc-József”-vizet nagyon jónak találta. Kapható ásványvíz-kereskedésekben, gyógyszertárakban és droge-riákban.

„Közjogi politika vagy népparlament” címmel terjedelmes és érdekes tartalmú röpirat jelent meg „Diplomata” tollából, a „Renaissance” kiadásban. Azt fejtegeti, hogy az ország jövőjét és a nemzeti fejlődést csak az biztosíthatja, hogy ha a parlamenti pártok teljesen félre teszik a közjogi jelszavakat s az általános választójog alapján egyesülnek az 1867: XII. t.-cikkben biztosított nemzeti jogok végrehajtására. A gazdasági önállóság és az általános választójog lehet az a tengely, az a közös alap, mely a valóban hazafias, radikális és demokrata elemeket egygyé forraszthatja. Ez Kossuth Lajos igazi politikai öröksége: ugyanaz a demokrácia, melyet Széchenyi inaugurált a mult század elején; a kapos pedig közöttük Deák Ferenc, aki az 1848-iki alkotmánynak még nem organizált demokratikus tartalmát a maga egész teljességében beiktatta a kiegyezésbe is. Ez a jövő politikája: a nemzeti demokrácia, melynek posztulátumai az általános választójog és a gazdasági önállóság. Benne van az 1867: XII. t.-cikkben, csak végre kell hajtani ezt a kiegyezést. A elméleti okfejtésekkel és gyakorlati példákkal erősen megtámogatott tanulmányt arval végzi a szerző, hogy a jövő ezé az új radikális-demokrata párt; mert az a párt, amely becsületesen megcsinálja az általános választójogot, évtizedekre biztosítja — nemesak a tulajdon uralmát, hanem a nemzet egészséges fejlődését is. A 70 lapos röpirat ára 1 korona és minden könyvkereskedésben kapható.

A víz, mint a gyomor- és bélbetegségek óvószere. Mindenki tudja, hogy a **Karlsbadban** és **Marienbadban** gyógyulást kereső gyomorbeteg legnagyobb kontingensét magyarok alkotják. Ennek oka pedig az, hogy a magyar könyvha igen ízletes, de meglehetősen nehezen emészthető táplálékokkal látja el fogyasztóit, továbbá az, hogy a magyar ember az étkezés után a boritalhoz van szokva. A bor pedig a zsiros ételek emésztését gátolja. A táplálkozásnak ezen betegségekre vezető hátrányait az ivóvíz van hivatva kiközösíteni. Erre azonban a víznek tisztának, jónak és olyannak kell lennie, hogy a táplálékot az emésztéshez kellően előkészítse. Közismert dolog, hogy e célra a

a legelső oldászerében, tisztításborital. ÁGNES-

Fe. Polid. Laptulajd.

rögtöni l

els

aki önálló gyar-nérjeseu jármazva v. Aján. irt céghe

1—1

■■■■

a stájer szedve. 36 és 40 lója 1 k

JOSE Joanneu

■■■■

Berg

SZ

mely m tanfolya lelki

A leg

A gő és gyors a nemet

D i könyvvi nyelvi 8

Böve utca 5.

■■■■

16—30

MOHAI ÁGNES-FORÁS

a legelső sorban felel meg, mert nemcsak kitünő oldószere a tápanyagoknak, hanem alkalikus víz lévén, tiszta is, a gyomrot az emésztő nedvek elválasztására alkalmasan izgatja s kellemes ízű borítal. Háztartások nagy üvegekben a mohai ÁGNES-vizet különösen olcsón szerezhetik be.

Felelős szerkesztő: Zanbauer Ágoston.

Politikai főmunkatárs dr. Medvetzky Imre.

Laptulajdonos: az ujvidéki függetlenségi és 48-as párt.

Hirdetések.

KERESEK

rögtöni belépésre irodám részére egy tapasztalt

elsőrangu erőt,

— férfi vagy nő —

aki önállóan tud dolgozni, mérlegképes, a magyar-német levelezésben, gyorsírásban stb. teljesen jártas és hasonnemű minőségben már alkalmazva volt.

Ajánlatok fizetési igényekkel e hó 30-ig alulirt céghez intézendők.

Kron Károly Fia
divatruháza
Ujvidéken.

1-1

ÁFONYA

a stájer és karintiai alpeseokról, naponta frissen szedve. Utánvétellel küldetik 5 kilónként, literje 33 és 40 fillér. Cukorba főtt kész áfonya kilója 1 kor. 40 fl.

JOSEF VIDOUZ, különlegességi üzlete Grác
Joanneumring, 9. sz. 1-1

Berger Rizzi gépirói, könyvviteli és gyorsírói szakiskolát nyitott,

mely minden hó 1-én és 15-én kezdi az illető tanfolyamot, még pedig szigorúan szakképzett, lelkiismeretes és célszerű vezetés mellett.

A legujabb rendszerű írógépek!

A gépirás tanfolyama 2 hétig, a könyvviteli és gyorsírásé 4 hónapig tart. Oktatás nyerhető a német nyelvben is.

Díjak: a gépirás egész tanf. 20 kor., könyvviteli 12 kor., gyorsírói 10 kor., a német nyelvi 8 kor. havonként.

Bővebb felvilágosítás és jelentkezés Hántea 5. szám.

JOL JAR HA VALÓDI PALMA KAUCSUK SAROK VAN CIPŐJÉN DE

ROSSZUL JAR HANEM ÜGYVELA VÉDJEGYRE TESSÉK KIPRÓBÁLNI!

16-30

SZULTÁNFORRÁS

A húgyhajtó és húgysavoldó vizek királya, bór- és dús lithion-tartalmu ásványvíz.

Kiváló vegyi összetétele következtében sikerrel alkalmazható vese-, húgykő- és hólyagbajok eseteiben, valamint cukorbetegségeknel, csúszos bántalmaknál; továbbá a légző- és emésztőszervek hurutus bajainak gyógyítására

Igazgatóság: Budapest, IV. Ferenéz József-rakpart 22.
Kétféle kezelőség: EPERJES.

Ujvidéken kapható minden fűszerkereskedésben.

Kristály forrásásványvíz

étvágyat javít, gyomorrontást megakadályoz. Több mint ezer orvos ajánlja. Kapható minden fűszer- és csemegeüzletben, jobb vendéglőben és kávéházakban.

Főraktár: Bauer Gyula cégnél, Ujvidék.

Szt. Lukácsfürdő Kuttvállalat
Részv.-T. Budapest (Buda.)

Főraktárak: Horvátország és Szlavonia részére:

- Mitrovica: Velimir Radak i Sin.
Vinkovce: Karl Grünfeld.
Vukovár: Eduard Bier i Sin.
Brod a. S.: Markó Drucker.
Eszék: Kraus & Neumann.

7-8

Minden nő szeret

hatalmának, vagyis szépségének fenntartására áldozni és helyesen teszi, hiszen azért nő, hogy szép legyen. Az elcsufító vörös orr, szeplő, májfolt, mitesszer, pattanás, ráncok, foltok, minden arctisztatlanság és bőrhány eltávolítása kötelessége a nőnek, vétek volna rut arccal élni, ha van megbízható tökéletes szer, mely szépséget teremt. Altlában a legjobban szeretik a Kriegner-féle szépségítőszereket és pedig az

Akácia-krém, mely 2-3 nap alatt minden szép-séghányt gyökeresen eltüntet, teljesen ártalmatlan, fehérít, üdít, simít és szépít. Ara 2 korona.

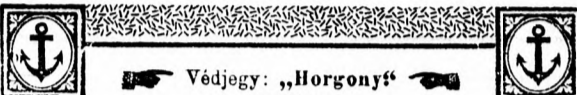
Akácia-szappan kellemes, tartós és üdítő. Ara 1 korona.

Akácia-Puder védi a bőrt a nap és szél befolyása, valamint arctisztatlanságok ellen. Ara 1 korona.

Aki ezeket a szereket használja, annak nem kell vénüléstől tartania, szépségének hatalmát megtartja a legmagasabb korig. Kaphatók az összes gyógyszertárakban. Póztai szétküldés naponta.

KRIEGNER gyógyszertár

BUDAPEST, Kalvin-tér. (Baross-u 2.)

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régiónek bizonyult háziszor, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult köszvénynél, oszznál és meghűléseknél.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K-80, K 1.40 és K 2.- és ügyszólván minden gyógyszertárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Richter gyógyszertára az „Arany orszlánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

Fatermelő Részvénytársaság Budapest

Mechanikai Kordógyár Brod (Szlavonia).

Szállít mindennemű tölgyfahordót kitünő minőségben, mérsékelt áron.

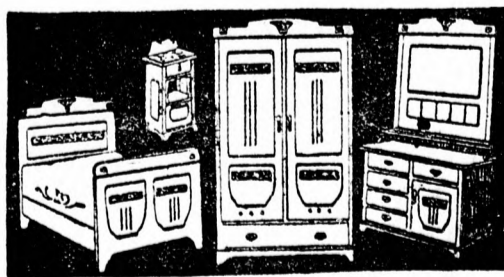
Ajánlatokkal szivesen szolgálunk.

Fatermelő Részvénytársaság.

Központi iroda: Budapest, Nádor-utca 19.

Gyártelep: Brod (Szlavonia).

2-6

30-30

Mindenki tudja

hogy csakis

Grosz és Krausz

nagyáruházában

lehet legjobban és legolcsóbban butort, függönyöket és szőnyeget beszerezni.

Telefon 24. Ujvidék. Telefon 24.

